

יהדות

דינים

לעולים חדשים בבתי ספר עצמאיים

הוראות

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	–	(8×10)	–	80	נקודות
פרק שני	–	(20×1)	–	20	נקודות
סך הכול	–			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – הלכה למעשה (80 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 1–3, ועל שמונה מן השאלות 4–14.

בשאלות שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לכל שאלה – 8 נקודות).

ענו על שתיים מן השאלות 1–3.

1. תפילות שבת

א. יש שאומרים "ושמרו בני ישראל" וכו' בתפילת ערבית של שבת (בין ברכת "השכיבנו" לתפילת העמידה), ויש מי שלא נוהגים לומר.

(1) הסבירו את הדעה של מי שלא אומרים את הפסוקים האלה.

(2) הסבירו את הדעה של מי שאומרים את הפסוקים האלה.

(3 נקודות)

ב. (1) מדוע תיקנו לומר את הפסוקים "ויכלו השמים" וכו' אחרי תפילת העמידה של ערבית?

(2) הסבירו מדוע טוב לומר פסוקים אלה עם הציבור.

(3 נקודות)

ג. מדוע מוסיפים מזמורים לפסוקי דזמרה בשבת? כתבו שתי סיבות. (2 נקודות)

2. מוקצה

א. (1) למה אסור בשבת לטלטל אפר משריפה של עצים שבערו בשבת?

(2) הסבירו למה במקרה הזה לא הולכים לפי הכלל "אין מוקצה לחצי שבת".

(3 נקודות)

ב. יש הנוהגים לשים חלות על השולחן לפני שמדליקים עליו נרות שבת. הסבירו מדוע. (2 נקודות)

ג. (1) הסבירו מהו "מוקצה מחמת חסרון כיס".

(2) כתבו שלוש דוגמאות למוקצה מחמת חסרון כיס.

(3 נקודות)

3. הלכות חול המועד

א. (1) באיזה מקרה מותר בחול המועד להעסיק יהודי במלאכה שאסור לעשות בחול המועד, והיא לא מלאכת דבר האבד?

(2) מה חייב העובד לעשות במקרה זה?

(3) לאיזה צורך מותר להעסיק גוי במלאכה כזאת?

(4 נקודות)

ב. "אסור לכבס שום דבר, אפילו לצורך המועד".

כתבו שני מקרים שבהם מותר לכבס בחול המועד. (2 נקודות)

ג. האם מותר להתחתן בחול המועד? הסבירו מדוע. (2 נקודות)

ענו על שמונה מן השאלות 4–14.

4. הלכות נטילת ידיים שחרית

- א. מדוע נוטלים ידיים כשקמים מהשינה? כתבו שתי סיבות. (2 נקודות)
- ב. כיצד נוטלים ידיים כשקמים משינה? כתבו את סדר הפעולות. (2 נקודות)
- ג. (1) עד איזה חלק של היד צריך ליטול לכתחילה?
(2) כיצד נוטלים ידיים בשעת הדחק כשאין מספיק מים?
(3) מה יעשה אדם שנמצא במקום שאין בו מים, ואין לו מים לנטילת ידיים?
(4 נקודות)

5. הלכות תפילת שמונה עשרה

- א. האם מותר להתיישב ליד אדם שמתפלל שמונה עשרה? כתבו שתי אפשרויות. (2 נקודות)
- ב. (1) אדם יושב ולומד בבית שלו, ולידו התחיל אדם אחר להתפלל תפילת שמונה עשרה. מה יעשה הלומד?
כתבו בתשובתכם על שני מצבים.
(2) אדם יושב ולומד בבית הכנסת, ולידו התחיל אדם אחר להתפלל תפילת שמונה עשרה. מה יעשה הלומד?
הסבירו מדוע.
(4 נקודות)
- ג. אדם גמר להתפלל תפילת שמונה עשרה ומאחוריו עומד אדם שעדיין מתפלל תפילת שמונה עשרה – כיצד עליו לנהוג?
(2 נקודות)

6. דיני משיב הרוח וטל ומטר

- א. (1) כתבו ממתי ועד מתי אומרים בתפילה "משיב הרוח ומוריד הגשם".
(2) כתבו ממתי ועד מתי אומרים בארץ-ישראל בתפילה "ותן טל ומטר לברכה" (ספרדים ועדות המזרח: "ברך עלינו").
(2 נקודות)
- ב. אדם טעה ולא אמר בחורף "ותן טל ומטר לברכה" (ספרדים ועדות המזרח: "ברך עלינו").
כתבו מה עליו לעשות בכל אחד מן המצבים האלה:
– עדיין לא גמר את ברכת השנים.
– כבר התחיל את הברכה הבאה ("תקע בשופר").
– כבר התחיל את ברכת "רצה".
(4 נקודות)
- ג. מה יעשה אדם שטעה ואמר בקיץ "ותן טל ומטר לברכה" (ספרדים ועדות המזרח: "ברך עלינו")? כתבו בתשובתכם על שני מצבים. (2 נקודות)

7. הלכות בציעת הפת וברכת "המוציא" והלכות סעודה

- א. (1) מה הגודל של פרוסת הלחם שאדם צריך לחתוך לצורך ברכת "המוציא" ביום חול? כתבו שתי אפשרויות.
 (2) כתבו שתי הלכות שקשורות לפרוסה הזאת.
 (4 נקודות)
- ב. (1) האם מותר לאדם שנכנס לבית לבקש אוכל?
 (2) מדוע אסור לאכול מסעודה שאינה מספקת לבעליה?
 (3) אדם התארח אצל חברו והוגשה לו מנת אוכל. האם מותר לאורח לתת לבן של בעל הבית מן האוכל שהוגש לו?
 כתבו שתי אפשרויות והסבירו אותן.
 (4 נקודות)

8. דיני ברכה ראשונה

- לפניכם רשימת מאכלים. כתבו איזו ברכה יש לברך לפני אכילת כל אחד מן המאכלים האלה, והסבירו מדוע צריך לברך אותה.
- א. גבינה
 ב. רסק תפוחים במרקם אחיד (טחון לגמרי)
 ג. פטריות
 ד. שום חריף
 ה. חסה
 ו. ריבת אתרוגים
 ז. כרוב כבוש
 ח. קליפות תפוז מסוכר
 (8 נקודות)

9. הלכות מליחה

- א. באיזה מלח צריך להכשיר את הבשר? הסבירו מדוע. (2 נקודות)
- ב. (1) מה הדין של בשר שלא הוכשר בשלושת הימים שלאחר השחיטה?
 (2) באיזה מקרה לא נוהגים לפי הדין הזה?
 (3 נקודות)
- ג. האם אפשר להכשיר כבד בצלייה כאשר הוא עטוף? (נקודה אחת)
- ד. מה הדין של בשר לא מוכשר שהושרה במים יותר מ-24 שעות? כתבו בתשובתכם על הבשר ועל הכלי. (2 נקודות)

10. הלכות מאכלות אסורות

- א.** אדם שיש לו פצע בפה:
- מה יעשה בדם שבין השיניים שלו?
 - מה יעשה בדם שמצא במאכל שנגס בו?
- (3 נקודות)
- ב.** "פת שֶׁאֶפְּאָה עם הצלי בתנור אחד" – האם מותר לאכול את הפת הזו עם מאכלי חלב? כתבו שתי אפשרויות. (2 נקודות)
- ג.** (1) מהי הבעיה בקטניות (שעועית, חמוס וכדומה) שיש עליהן נקודות שחורות?
- (2) כיצד אפשר לפתור את הבעיה הזאת?
- (3 נקודות)

11. הלכות כיבוד אב ואם

- א.** על פי קיצור שולחן ערוך, מדוע טוב שאב ימחל על כבודו? (נקודה אחת)
- ב.** לפניכם שני ביטויים. הסבירו כל אחד מהם, וכתבו את ההלכה שקשורה אליו.
- "כדי לתלות הכבוד באביו."
 - "כולם חייבים בכבוד המקום ברוך הוא."
- (4 נקודות)
- ג.** (1) מה יעשה בן שראה את אביו עובר על דברי תורה?
- (2) מה יעשה בן שבחר ללמוד תורה במקום מסוים, ואביו מתנגד לבחירה שלו במקום הזה? הסבירו מדוע.
- (3 נקודות)

12. הלכות צדקה

- א.** אדם שנותן צדקה – האם טוב שיודיע בציבור על מעשיו? כתבו שתי אפשרויות. (2 נקודות)
- ב.** (1) כמה צדקה חייב כל אדם לתת?
- (2) כמה צדקה אנשי העיר צריכים לתת לעני שמקבל צדקה בסתר?
- (3) מהו השיעור המועט ביותר (המינימום) של צדקה שאנשי העיר צריכים לתת לעני המחזר על הפתחים?
- (5 נקודות)
- ג.** כיצד יש לנהוג בעניים גויים? הסבירו מדוע. (נקודה אחת)

13. הלכות אבדה ומציאה

- א. איזו אבדה זקן מכובד אינו חייב לטפל בהחזרתה? הסבירו מדוע. (2 נקודות)
- ב. אדם מצא אבדה בעיר שרוב התושבים בה גויים –
 (1) באיזה מקרה הוא צריך להחזיר את האבדה רק לפני משורת הדין?
 (2) באיזה מקרה הוא לא צריך להחזיר את האבדה אפילו לפני משורת הדין?
 (3 נקודות)
- ג. "כל המוצא אבדה... דרך הנחה..."
 (1) הסבירו את הביטוי "דרך הנחה".
 (2) איך צריך לנהוג במקרה הזה?
 (2 נקודות)
- ד. איך אפשר לקיים מצוות "השבת אבדה" בחפץ שלא אבד כלל? (נקודה אחת)

14. הלכות נזקי הגוף

- א. באיזה מצב מותר לעשות מעשה שיכול לגרום נזק לרבים? נמקו את תשובתכם. (2 נקודות)
- ב. אדם שילם כסף כדי להציל את חברו מסכנה – האם חברו צריך להחזיר לו כסף? כתבו שתי אפשרויות. (3 נקודות)
- ג. (1) מה צריך לעשות אדם שמבקש לכפר על גנבה מחברו או על חבלה בחברו?
 (2) מה רצוי שחברו יעשה במקרה כזה?
 (3 נקודות)

פרק שני – מושגים בהלכה (20 נקודות)

ענו על שאלה 15.

15. לפניכם שבעה מושגים.הסבירו בקצרה חמישה מן המושגים. לכל מושג שהסברתם, כתבו הלכה אחת שקשורה אליו (לכל מושג – 4 נקודות).

- א. הפטרה
 ב. ברכות השחר
 ג. הנץ החמה
 ד. בְּלִילָה רכה
 ה. תוך כדי דיבור
 ו. נדר
 ז. "חֶדֶשׁ"

בהצלחה!